

فصلنامه بین المللی قانون یار

License Number: 78864 Article Cod: 2021S4D16SH5M1114 ISSN-P: 2538-3701

علل و عوامل رافع مسؤلیت کیفری در عرصه بین المللی

(تاریخ دریافت ۱۳۹۹/۰۹/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۰۱/۱۸)

معصومه قلیچ

چکیده

بخشی از حقوق بین المللی کیفری آن گونه که در ماده ۳۱ اساسنامه دیوان بین المللی کیفری آمده است عوامل رافع مسؤلیت کیفری یا عوامل رافع وصف متخلفانه بین المللی می باشد که کم تر مورد توجه قرار گرفته است. با تشکیل دادگاه های فوق انتظار می رفت که ابعاد مختلف و مسائل متعدد مربوط به این عوامل در رویه دادگاههای مزبور، بررسی و تحلیل و به این طریق به بسیاری از پرسشهای مربوطه پاسخ داده شود. اما به دلایل متعددی این مهم حاصل نشد. از جمله این دلایل، دیدگاهی است که بر اساس آن، پیش بینی چنین عواملی برای امحای مسؤلیت کیفری مرتکبان جنایات و حشیانه علیه بشریت در قبال جرایم شان به طور موثر به آن ها کمک کرده که مجازات اعمال نشود. برای شناخت عوامل رافع مسؤلیت کیفری باید مسؤلیت کیفری مرتکب محرز شود. اصولاً مسؤلیت کیفری زمانی محرز می شود که عنصر مادی و روانی لازم برای جنایت وجود داشته باشد. در برخی موارد ممکن است به رغم ارتکاب عنصر مادی جرم، در نتیجه دخالت برخی از عوامل، عنصر روانی لازم برای ارتکاب جرم زایل شود. در نتیجه فرد از مسؤلیت کیفری مبرا شود. هم چنین گاهی ممکن است به خاطر وجود عوامل موجهه جنایت، مجرم مجازات نشود. در حقوق داخلی بین عوامل موجهه جرم و عوامل رافع مسؤلیت تفاوت وجود دارد حال آن که در حقوق بین الملل و اساسنامه دیوان بین المللی کیفری تفکیکی بین این دو دسته از عوامل وجود ندارد و همه عوامل تحت عنوان عوامل زایل کننده مسؤلیت کیفری ذکر شده است.

واژگان کلیدی: عوامل رافع مسؤلیت، حقوق بین الملل، مسؤلیت کیفری، عوامل موجهه

۶۶۵

